

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1985
Σελ. 591-594

ΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΩΜΑ

Τέλος, μετὰ πολλὰς πλάνας, καὶ πολλὰς περιπετείας, καὶ πάθη, ἐνοικοκυρεύθη καὶ ἀποκατεστάθη ὁ κύρ Κοσμᾶς ὁ Πουρργιάκος εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Καὶ ἦτο καιρὸς πράγματι. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ εἶχε τὸ καφενεῖον τῆς νυκτὸς εἰς ἓνα δρόμον κοντὰ στὴν Παλαιὰν Ἀγορὰν, ἕως τὸν καιρὸν ὅπου ἐξηκολούθει νὰ κάμνη τὸν ὠτίατρον ἀκόμη μετὰ χρόνους πολλοὺς εἰς τοὺς πελάτας του, ὁ μύσταξ του ἐξηκολούθει ἀκόμη νὰ εἶναι βαθέος καστανοῦ χρώματος. Εἶχε γυρίσει ὅλας τὰς συνοικίας τῆς πόλεως, μεταφέρων τὸ στραταρχεῖόν του —τὸ ἰατρεῖον του καὶ τὸν ναργιλὲ του— ἀκολουθούμενος πάντοτε ἀπὸ τὴν πολυάριθμον παρέαν του — ἀπὸ μπακάλικον εἰς μπακάλικον καὶ ἀπὸ ταβέρναν εἰς ταβέρναν.

Ὁ μικρὸς κομπὸς ναργιλὲς του, δουλεύων μὲ τουμπεκὶ ἰδιαίτερον, καίων μὲ κάρβουνα κομιζόμενα ἐκάστοτε ἀπὸ τὸ πλησιέστερον καφενεῖον —ὀμοῦ μὲ καφέδες, λουκούμια καὶ λεμονάδες δι' ὅλην τὴν παρέαν— θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπη ὅτι εἶχε διατηρηθῆ ἄσβεστος ἐπὶ τόσα ἔτη τώρα, ἀκοίμητος καὶ ἀναλλοίωτος, ὅπως ἡ ἀειθαλὴς νεότης τοῦ καπνιστοῦ. Ποτὲ δὲν ἐκάθισεν ὁ Κοσμᾶς εἰς τράπεζαν, εἰς τὰς διαφόρους ταβέρνας ὅπου εἰσιτῶτο πάντοτε, χωρὶς νὰ ἔχη συντροφίαν ἀπὸ τρεῖς ἕως πέντε, ἐνίοτε μέχρις ὀκτώ, φίλους του. Τὰ τεράστια γιουβέτσια ἤρχοντο πάντοτε ἀχνιστὰ ἀπὸ τὸν φούρνον, καὶ οἱ φουρνάρηδες δὲν εὐκαιροῦσαν ποτὲ ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους παραγγελίας του.

Ὁ στενώτερος κύκλος ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν Ἀλέκον τὸν Δρῖνον, ἀπὸ τὸν Ἀντώνην τὸν Λιγδερόν, καὶ ἀπὸ τὸν Τάσον τὸν Ἀσπρομάτην. Αὐτοὶ καὶ ὁ Πολυζωγάκης, ὁ ἀστεῖος τῆς συναναστροφῆς, ἀπετέλουν τὴν αὐλὴν τοῦ Κοσμᾶ. Ὁ Πολυζωγάκης ὠμοίαζε μὲ τοὺς Φράγκους ἱππῶτας τοῦ μεσαιῶνος. Ὅπως ἐκεῖνοι δὲν ἐχόρταιναν ποτὲ τὰς ἡδονὰς οὔτε τοὺς πολέμους, οὕτω καὶ ὁ Πολυζωγάκης ὅλην τὴν ἡμέραν εἰργάζετο ἀκούραστος —ἐμβάλωνε παπούτσια— καὶ τὸ βράδυ ἐξεφάντωνεν. Ἐπινεν, ἐχόρευεν, ἐπήδα, πρὸς τέρψιν ὅλης τῆς παρέας.

Ποτὲ δὲν ὑπῆρξε τόσον ἀνοιχτόκαρδος ἄνθρωπος, φύσει ἐπικούρειος γεννημένος, ὅσον ὁ κύρ Κοσμᾶς. Διὰ τίποτε δὲν τὸν ἔμελε. Τὸν καιρὸν ὅπου εἶχεν ἐκεῖ εἰς τὴν παλαιὰν συνοικίαν τὸ νυκτερινὸν καφενεῖον ἐξενυχτοῦσε πάντοτε μὲ τοὺς φίλους πελάτας του, μοιράζων ἐπ' ἴσοις τὰς ὥρας μεταξὺ

τοῦ καφενείου καὶ τοῦ πατσατζιδίκου, καὶ ὑπαιθριάζων πολλὰς ὥρας ὑπὸ τὴν λεύκαν τῆς μικρᾶς πλατείας. Ἐκεῖ ἐτρώγοντο συνήθως τὰ μοσχοχτάποδα, καὶ ἄλλοι νυκτερινοὶ μεζέδες, ἐν συντροφίᾳ μὲ τὸν Τζώρτζην τὸν Βλάχον, τὸν Λύσανδρον Παπαδιονύσην, καὶ τὸν Κλήμεντα τὸν Σακελλάριον. Συνήθως ὁ Κλήμης ἐτρώγε πρῶτα κρέας μὲ μελιτζάνες, κατόπιν καπαμὰ μὲ μυρωδικὰ καὶ κόκκινην σάλτσαν, καὶ τελευταῖα δύο μοσχοχτάποδα τηγανητά.

Συχνὰ εἰς τὰ δεῖπνα τὰ ὑπαιθρία ἐλάμβανε μέρος καὶ ὁ Παναγῆς ὁ Τζιμιχούρης. Οὗτος ἀνήκεν εἰς ἱστορικὴν οἰκογένειαν. Ὁ μακαρίτης ἀδελφός του ὁ Μιχάλης, ἀφοῦ εἶχε κερδίσει πολλὰ στοιχήματα, κατορθώσας νὰ φάγη τὴν μίαν φορὰν ἓνα ταψὶ μπακλαβᾶ, τὴν ἄλλην 14 ζευγάρια σαρδέλες τοῦ λίπους, ἀνὰ δύο τὴν μπουκιὰν — ἄλλοτε πάλιν ἓνδεκα ὀκάδας ξηρὰ σῦκα— τέλος, ἔχασεν ἓν, τὸ τελευταῖον, καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσπεψίας, μὴ προφθάσας ν' ἀποφάγη ἓννέα ὀκάδας κερᾶσια μετὰ τῶν πυρήνων, ὅπως εἶχε στοιχηματίσει.

Ὁ Παναγῆς ἔφερε μαζί του, εἰς τὰ νυκτερινὰ ὑπὸ τὴν λεύκαν δεῖπνα, πότε 6 ἕως 7 δωδεκάδας χαψιά, πλέοντα ἐντὸς βαθείας πιατέλας μὲ ἑκατὸν δράμια λάδι καὶ ἀνάλογον τριανταφυλλόξιδο, καὶ ὀλάκερους σκεμπέδες παραγεμιστούς, σκληροὺς ὡς πέτρα. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον εὐνοούμενον φαγητόν του ἦτο τὸ ἐξῆς: ὀλόκληρον χοιρίδιον παραγεμιστόν, μὲ πολλοὺς σκόμβρους ἀντὶ σαλάτας, καὶ ὡς ἐπιδόρησιον χέλι ψητὸν μετὰ φύλλων δάφνης στὴν σούβλα. Αὐτὰ τὰ τρία, ὁμοῦ τρωγόμενα, ἀπετέλουν τὸ ἰδεῶδες τῆς γαστρονομίας... Κατόπιν ὅλοι ὁμοῦ ἐμβαρκαρίζοντο κ' ἔπλεον εἰς ὄνειρώδη ποταμὸν ρητινίτου, ὑπὸ τὴν αὔραν τῶν θροούντων φύλλων.

*

**

Ποῦ ἐκεῖνοι οἱ χρόνοι; — Ἀκολουθῶς ὁ Κοσμᾶς παρήτησε τὸ καφενεῖον καὶ διετήρησε μόνον τὸ περιπλανώμενον ἰατρεῖόν του. Πλὴν εἶχε τὸ ἄδικον νὰ μείνη ἄγαμος ὅλην τὴν ζωὴν του. Εἶχεν ἀλλάξει ἕως τώρα τρεῖς ἢ τέσσαρας παλλακίδας, μὲ τὰς ὁποίας συνέζη κατὰ καιροὺς· συνήθως συνῆπτε σχέσιν μὲ μίαν δευτέραν, πρὶν τὰ χαλάση ἀκόμη καλὰ μὲ τὴν πρώτην, ἴσως διὰ τὸ ἀσφαλέστερον. Καὶ οὕτω συνέβαιεν ἐπὶ τινα χρόνον νὰ φαίνεται τάχα ὡς «δίγαμος». Ὅσον δι' ἰδανικὰς οἰονεὶ ἐρωμένας, καὶ αὐταὶ περιστατικῶς δὲν ἔλειπον. Κάποτε συνέβη νὰ γνωρίσῃ ἐγγύτερον καὶ μερικὰς ἐκ τούτων. Εἶχε διασπείρει νόθα εἰς ὅλας τὰς γειτονιάς. Ὀλίγα μόνον ἐξ αὐτῶν εἶχον περάσει ἀπὸ τὸ βρεφοκομεῖον· ἄλλα πέντε ἢ ἕξ εὐρίσκοντο εἰς χεῖρας εὐσπλαγχνικῶν τινῶν ἀνθρώπων, συγγενῶν ἢ φίλων του.

*

**

Τέλος, μετὰ χρόνους ὁ Κοσμᾶς ἐφάνη ὅτι ἤρρισε νὰ φρονιμεύῃ. Μία

ὄπωσοῦν φρόνιμη γυνή, ἡ Ρήνη ἢ Μεργιανίτισσα, κατώρθωσε νὰ τὸν συμμαζέψη. Αὕτη ἔτρεφεν ἀληθῆ συμπάθειαν, καὶ τοῦ ἀνέθρεψε τὸν Ἀριστογείτονα, τὸ τελευταῖον νόθον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐξ ἀγνώστου μητρὸς καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο ἐκτάκτως δυσάγωγον. Ὁ Κοσμᾶς τόσον εἶχε συγκινηθῆ ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσίν της ὥστε ὑπεσχέθη νὰ «τὴν στεφανωθῆ». Καθότι ἡ ἀγία ἐκκλησία μας συνηθίζει ὅλους ἀδιακρίτως νὰ τοὺς στεφανώνη, ὡς «νομίμως ἀθλήσαντας». Δι' αὐτὸ θὰ ἠδύνατό τις νὰ προτείνῃ ὅτι καλὸν θὰ ἦτο, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ν' ἀντικατασταθῶσι τὰ στέφανα διὰ κουκούλας, ἐξ ἴσου συμβολικῆς, ἐξηγούσης τὸ ρῆμα «κουκουλώνω», τὸ ὁποῖον συνηθίζει ὁ λαὸς εἰς παρομοίας περιστάσεις.

Παρθῆλον μακρὰ ἔτη. Ὁ Κοσμᾶς ἐξηκολούθει πάντοτε νὰ ὑπόσχεται ὅτι ἔμελλε νὰ «στεφανωθῆ». Τέλος ἡ γυνή, φιλάσθενος οὖσα, ἐμαράνθη, ἐκλίνε, καὶ ἀπέθανεν ἀστεφάνωτη.

*

**

Ὁ Κοσμᾶς, ὕστερον ἀπ' ὀλίγον καιρὸν, ἐστεφανώθη. Ἦτον ἀποκριά, ἐποχὴ κατάλληλος διὰ γάμους καὶ χαρές. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην μὲ συναντᾶ ὁ Πολυζωγάκης καὶ μοῦ λέγει:

— Ξέρεις τίποτε, κύρ Χαράλαμπε; Ὁ Κοσμᾶς στεφανώνεται αὔριο τὸ δειλινό. Μοῦ εἶπε νὰ σὲ καλέσω. Θὰ ῥθης;

— Ἀλήθεια; Καὶ ποιὰν παίρνει;

— Τὴν δεῖνα.

Περιέγραψεν ἓν πρόσωπον μέσης ἡλικίας, χήραν οἰκοκυράν, ἰδιοκτῆτριαν οἰκίας.

— Μπράβο!... Κι ὁ Ἀριστογείτων τί ἔγινε;

— Τοῦ ἔψησε τὸ ψάρι στὰ χεῖλη, τὸ διαβολόπαιδο. Ἐβγήκε πάρα πολὺ σκυλίσιο σὸί παιδί. Τώρα ἐπῆγε κι αὐτὸς καὶ τὸ ἐκλείσε στ' ὄρφανοτροφεῖο.

Τὴν ἄλλην ἐσπέραν, εὐρίσκω πάλιν εἰς τὸ ἴδιον μέρος τὸν Πολυζωγάκην. Ἐκράτει δύο ντόμινα τυλιγμένα εἰς ὁτὸν ὁ βραχίονα, καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὸ μπακάλικο τῆς γωνίας.

— Ἐλα νὰ μὲ δῆς, μοῦ λέγει, πὺν θὰ μασκαρευθῶ. Θὰ πᾶμε στοῦ Κοσμᾶ, νὰ ἰδοῦμε κ' ἐμεῖς τί θὰ πῆ νοικοκυριό, ἀπόψε. Ὁ γάμος ἔγινε. Δὲν ἦρθες!

— Δὲν πειράζει. Τοῦ λέτε τὰς εὐχὰς μου.

Ἐστάθην ἐπὶ μίαν στιγμὴν βλέπων τὸν Πολυζωγάκη, ἐνῶ ἐφόρει τὸ παρδαλὸν ἔνδυμά του. Αἴφνης βλέπω καὶ τὸν μικρὸν Ἀριστογείτονα ἐκεῖ.

— Μὰ δὲν μοῦ εἶπες ὅτι εἶναι στ' ὄρφανοτροφεῖο; εἶπα στὸν Πολυζωγάκη.

— Ἐδραπέτευσε, τὸ διαβολόπαιδο, καὶ μᾶς ἦρθε στὸ γάμο. Ἐπέμενε νὰ μπῆ κι αὐτὸς ὑποκάτω ἀπ' τὸ στεφάνι, φαντάσου, μαζί μὲ τ' ἀνδρόγυνο... Τώρα πλέον ὅλοι τοῦ εὐχονται «μὲ γειὰ καὶ τὴν καινούργια μάννα». Εὐχήσου τον.

— Νὰ τοῦ ζήση!

(1925)